

Výkladové poznámky k biblickým veršom z úlohy č. 13

Krok viery

Základný verš¹

Nedeľa: Ježišova sebaobetavá láska

(Fil 2,5-11 SEkP) ⁵*Zmýšľajte medzi sebou tak, ako Kristus Ježiš: ⁶On, hoci mal Božiu podobu, svoju rovnosť s Bohom nepovažoval za korisť, ⁷ale zriekol sa jej, keď vzal na seba podobu služobníka a stal sa podobný ľuďom a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka, ⁸ponížil sa a stal sa poslušným až na smrť, a to smrť na kríži. ⁹Preto ho Boh nad všetko povýšil a dal mu meno nad každé meno, ¹⁰aby pri mene Ježiš pokľaklo každé koleno tých, čo sú na nebi, na zemi aj v podsvetí ¹¹a aby každý jazyk vyznával na slávu Boha Otca: Ježiš Kristus je Pán.*

Táto pasáž je bez akýchkoľvek pochyb vrcholnou výpoveďou listu Filipským kresťanom. Vedci sa vo všeobecnosti zhodujú v tom, že táto pasáž je jedným z najstarších christologických hymnov v kresťanstve. Tzn. že tento text bol na zhromaždeniach spievaný.

v. 5: Piaty verš uvádza túto pieseň, no je však aj zhrnutím predchádzajúcich Pavlových apelov na zbor: žiť v súlade s Kristovým evanjeliom (1,27); nebyť zbabelým (1,28); nie len v Krista veriť, ale za neho aj trpieť (1,29); byť jednotní v zmýšľaní aj v láske (2,2); žiť v pokore jeden pred druhým (2,3) a nehľadať len svoje záujmy, ale aj záujmy druhých (2,4). Nasledujúci hymnus o Kristovi je teda pre Filipčanov príkladom Kristovho zmýšľania. "Pavlova motivácia použitia tejto piesne nie je teologická, ale etická, ... napriek tomu, Pavlova etika je vždy teologická; tzn. výzva je konať, lebo Boh v Kristovi konal ako prvý."² To len poukazuje na to, že správna teológia sa vždy musí praktickým spôsobom prejaviť v etickom jednaní. Výpoveď veršov 6-11 má teda veľmi vysokú teologickú hodnotu, no zároveň aj etickú, pretože Kristus je tu daný za príklad zmýšľania a jednania pre kresťanov.

v. 6: Tento verš môže byť považovaný, za absolútny biblický dôkaz Kristovho Božstva. "Pavol potvrdzuje skutočnosť, že Ježiš je od večnosti Boh. Nie je tu použité bežné grécke slovo prekladané slovenským slovesom *bol*. Pavol miesto toho zvolil iný výraz, zdôrazňujúci podstatu prirodzenosti človeka - jeho trvalý stav alebo formu."³ SEkP používa "Božiu podobu" (gr. *morfé*) nie je to však to isté ako v Gn 1,26 pri stvorení človeka na Boží "obraz"⁴ (heb. *celem* / gr. *eikón*) a "podobnosť"⁵ (heb. *demut* / gr. *homoiosis*). Rozdiel je v tom, že

¹ Tomuto textu sa budeme venovať v rámci textu časti na nedeľu

² HAWTHORNE, G. F. MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: *Philippians*. vol. 43. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 547 s. ISBN 978-0-310-58832-0. str. 240.

³ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2013. 1010 s. ISBN 978-80-875-87-08-9. str. 664.

⁴ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1. str. 396.

⁵ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 892.

človek bol stvorený ako Boží obraz, podľa Božej podoby, no Kristus mal "formu"⁶ Boha od večnosti. Avšak na základe používania slova *morfé* (forma) v gréckej literatúre, "kde sa primárne vzťahuje na tú formu, ktorú môžu vnímať zmysly"⁷ je toto použitie pre Boha neprimerané, pretože je ľudskými zmyslami nepolapiteľný. Preto by možno bolo lepšie hovoriť o "podstate" Božej.

"...svoju rovnosť s Bohom nepovažoval za korisť." Diabol sa násilím domáhal rovnosti s Bohom, ktorá mu nepatrila (bola preňho korisťou), oproti tomu Kristova rovnosť s Bohom je prirodzená, od večnosti, nie je ulúpená. "Slovo rovnosť označuje v gréčtine veci, ktoré sú úplne rovnaké čo do veľkosti, počtu, kvality, charakteru a množstva. Ježiš je v každom ohľade rovný Bohu a behom svojej pozemskej služby to tiež o sebe opakovane tvrdil (porov. J 5,18; 10,33.38; 14,9; 20,28; Heb 1,1-3)."⁸

vv. 7-8: V siedmom verši je veľmi dôležité sloveso *kenoó* "vyprázdňovať, opúšťať"⁹. Kristus teda doslova sám seba vyprázdnil tým, že vzal na seba *morfé* "formu / podstatu" otroka a stal sa podobným (gr. *homoiósis*) ľuďom. Forma, alebo podstata otroka tu poukazuje na padlé ľudské telo, avšak *homoiósis* "podoba" nie je absolútna totožnosť. Tzn. že Kristus sa narodil ako človek do fyzického porušeného tela (mohol pociťovať bolesť, slabosť, únavu...), ale bez hriechnej prirodzenosti (tj. bez sklonu k hriechu). Je tu vlastne reč o úplnom sebazaprení. Kristus sa nevzdal svojej Božskej podstaty, len ju potlačil úplne do úzadia, aby na seba zobral podstatu otroka. Stal sa človekom - novým Adamom, ktorý prišiel napraviť zlyhanie toho prvého Adama. Prichádza tu teda k určitému paradoxu. Vyprázdniť nemusí nutne znamenať, že sa Kristus niečoho vzdal (my sme skôr hovorili o potlačení, ktoré musíme vždy chápať ako dočasné), text skôr hovorí, že "k sebe pridal to, čo predtým nemal - podobu otroka, podobu ľudí."¹⁰ Paradox teda spočíva v tom, že Kristus svojim vyprázdnením naopak získal niečo navyše. Tu prichádza etický rozmer tejto správy. Ak sa Kristus vzdal svojich Božských práv a výsad kvôli nám, ak z úplného vrcholu Božskej slávy a majestátu dobrovoľne vzal na seba podobu otroka, o to viac kresťania, ako Kristovi učeníci by sa mali vedieť vzdať svojich práv v prospech iných. Kristus je nám dávaný ako vzor sebaobetavej lásky. Toto je ono Kristovské "zaprieť sám seba a nasledovať Ho". A vyššie zmienený paradox sa týka aj nás, ale v opačnom slede. Ak budeme ochotní z lásky ku Kristovi a k bližným sa vyprázdňovať pre druhých, získame viac ako sme mali, zo stavu otrokov nás Kristus vyvýši na stav Božích detí. Kristovo "vyprázdnenie" bolo bezhraničné, až na smrť na kríži. Kristus sa stal človekom, no ako človek sa ešte pokoril a sám seba nazval služobníkom, neusiloval o pozemskú slávu, ale plne sa obetoval a poslušne splnil Otcov plán záchranu ľudstva.

vv. 9-11: Tu je ukázaný opätovný návrat k Božskej podstate. "Kristove vyvýšenie nesúviselo s jeho prirodzenosťou ani večnou pozíciou v rámci Trojice, ale s jeho novou totožnosťou Bohočloveka. Kristove nové postavenie Bohočloveka so sebou nieslo okrem

⁶ tamtiež, str. 838.

⁷ HAWTHORNE, G. F. MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: *Philippians*. str. 246.

⁸ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 665.

⁹ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 708.

¹⁰ HAWTHORNE, G. F. MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: *Philippians*. str. 261.

spätneho prijatia slávy (J 17,5) tiež Bohom darované nové výsady, ktoré pred svojím vtelením nemal. Keby Kristus nežil medzi ľuďmi, nemohol by sa s nimi stotožniť ako Veľkňaz, ktorý sa za nich prihovára."¹¹ Preto všetko stvorenie vo vesmíre (ľudia, anjeli aj démoni) uzná Kristovo panstvo. Kristus svojím činom na Golgote raz a navždy vyvrátil satanove obvinenia Boha, a dokázal, že Boh slúži svojmu stvorenstvu. Svojím nesebeckým skutkom obhájil, že Boh je láska a že je spravodlivý.

Pondelok: Výzva na nasledovanie

(Mt 4,18-20 SEkP) ***18*** *Ked' Ježiš išiel popri Galilejskom mori, uvidel dvoch bratov: Šimona, ktorý sa volal Peter, a jeho brata Ondreja, ako hádzali siete do mora. Boli totiž rybári. 19* *Zavolal ich: Pod'zte za mnou a urobím z vás rybárov ľudí. 20* *Obaja hned' nechali siete a nasledovali ho.*

(Mt 9,9 SEkP) ***Ked' Ježiš odtiaľ odišiel, videl na colnici sedieť istého človeka, ktorý sa volal Matúš. Povedal mu: Nasleduj ma! Matúš vstal a išiel za ním.***

U Matúša máme spomenuté povolanie len piatich učeníkov, dvojicu bratov Petra s Ondrejom (4,18-20), Jakuba s Jánom (4,21-22) a Matúša (9,9). Toto povolanie Kristových učeníkov je naozaj veľmi stručné. "Ale Matúš nemá v úmysle ani úplné, ani dokonca nevyhnutne chronologické rozprávanie. Z toho dôvodu nehovorí o nijakom predchádzajúcom oboznámení učeníkov s Ježišom ani o žiadnom vysvetlení ich okamžitej reakcie na výzvu."¹² Minimálne Ján vo svojom evanjeliu ukazuje, že niektorí z Kristových učeníkov boli určitým spôsobom predpripravení u Jána Krstiteľa (viď J 1,35-42). Dôležité však je, že "Ježišovo pozvanie predstavuje požiadavku na vyvolení milosti. To znamená, že Ježiš si vybral svojich učeníkov, aby ho nasledovali."¹³ Výzva v 19. verši "pod'zte za mnou" je výzvou nasledovania. Pojem učeníctva existoval ako v Grécku (filozofi mali svojich učeníkov), tak aj v Židovstve (rabíni mali svojich učeníkov). Kristus však dal svojim povolaním pojmu učeník nový rozmer. "Učeníctvo spočívalo v Ježišovom povolaní... Zahŕňalo osobnú oddanosť Ježišovi, vyjadrenú nasledovaním a bezmedznou vernosťou (Mk 8,34-38; L 14,26-33). V niektorých prípadoch doslova znamenalo opustiť domov, zamestnanie a majetok (Mk 10,21.28) a vždy vyžadovalo, aby Ježišove nároky stáli na prvom mieste."¹⁴ Ježišovo povolanie vyžaduje naozaj veľa, ale dáva ešte viac. Kristus povoláva, ale aj uschopňuje k tomuto povolaniu ("urobím z vás rybárov ľudí").

Učeník Matúš je z úplne iného cesta. Je to colník. V židovskom prostredí počas rímskej okupácie colníci nemali najlepšiu povest'. "Colníci sú symbolom nepoctivosti, svojvôle, hrabivosti a pomstychtivosti. Colníci sú ľudia, ktorí, aby mohli rýchlo zbohatnúť, stoja v službách nepriateľov vlasti. Sú to ľudia, ktorí zrádzajú národ, vlasť a vieru."¹⁵ Ježišovi nič z

¹¹ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 666.

¹² HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew 1-13*. vol. 33A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 914 s. ISBN 978-0-310-58840-5. str. 241.

¹³ HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew 1-13*. str. 242.

¹⁴ MARSHALL, I. H. "Učedník", in: DOUGLAS, J. D. (ed.) *Nový biblický slovník*. 2. vyd. Praha: Návrat domů, 2009. 1243 s. ISBN 978-80-7255-193-4. str. 1061.

¹⁵ RIENECKER, Fritz. Wuppertálska študijná Biblia: *Evanjelium podľa Matúša*. Bratislava: Creativepress, 1992. 451 s. ISBN 80-7131-009-3. str. 132.

uvedeného nebráni tomu, aby Matúša povolal ako jedného zo svojich učeníkov. Podobne je to aj dnes. Žiadna naša minulosť, nech je akokoľvek problematická, žiadne hriechy, nie sú dôvodom, aby sme odmietli Kristovo povolanie do učeníctva. Kristus volá každého človeka, vzdelaného aj nevzdelaného, mladého aj starého, bohatého aj chudobného. Nie je možné stať sa najprv lepším a potom ísť za Ježišom. Kristus nás volá takých akí sme, až keď sa vydáme na cestu s ním, to On z nás môže časom urobiť lepších ľudí. Sami sa zmeniť nedokážeme.

Matúš v oboch textoch zdôrazňuje to, že je dôležité Ježišovo pozvanie neodkladať, ale hneď naňho reagovať. Tak ako to urobil Peter, Ondrej aj Matúš.

Utorok: Pavol - Bohom vyvolená nádoba

(Sk 28,28-31 SEkP) ²⁸*Vedzte teda, že táto Božia spása je poslaná pohanom a oni budú počúvať.* ³⁰*Pavol ostal celé dva roky vo svojom najatom byte a prijímal všetkých, ktorí k nemu prichádzali.* ³¹*Ohlasoval Božie kráľovstvo a učil o Pánovi Ježišovi Kristovi s úplnou odvahou a bez prekážok.*

v. 28: Tento verš patrí do kontextu vv. 24-28 a pojednáva o reakcii Židovských veriaticich na poslanstvo evanjelia. "Lukáš zaznamenáva rozmach kresťanstva medzi pohanmi, zároveň však zaznamenáva jeho odmietanie jednou židovskou komunitou za druhou (komunita v Berei tvorí výraznú výnimku)." ¹⁶ Pohanovia, ktorí vôbec nemali poznanie pravého Boha sú tu kladení do kontrastu k Židom, Božiemu ľudu, ktorý paradoxne naplnenie SZ prorociev v Ježišovi Kristovi odmieta a tým zároveň naplňuje Izaiášovo prorocstvo, ktoré Lukáš cituje v Sk 28,26-27.

v. 29: Tento verš je v SEkP pod čiarou z dôvodu, že väčšina gréckych rukopisov tento text neuvádza.

vv. 30-31: Tieto dva verše popisujú Pavlovo domáce väzenie. Bol uväznený na dobu počas ktorej zrejme čakal na prejednanie jeho prípadu na Rímskom súde, ktorý bol preťažený. Po tejto udalosti bol na krátku dobu prepustený, potom opäť zatknutý a popravený zrejme v rámci Neronovho prenasledovania kresťanov, po požari Ríma, ktorý sám Nero založil, ale falošne obvinil z podpaľáčstva kresťanov. Avšak čo sa týka konkrétne Pavlovho konca, aj toto sú stále otvorené otázky. Každopádne počas svojho domáceho väzenia bol pripútaný k rímskemu vojakovi ¹⁷, no to Pavlovi nebránilo, aby prijímal návštevy a pokračoval vo svojej činnosti apoštola.

(2Tim 4,5-8 SEkP) ⁵*Ale ty buď vo všetkom triezvy, znášaj útrapy, konaj dielo hlásateľa evanjelia a dôsledne plň svoju službu.* ⁶*Ja mám byť už obetovaný, nastal už čas môjho odchodu.* ⁷*Dobrý boj som dobojoval, beh som dokončil, vieru som zachoval.* ⁸*Už mám pripravený veniec spravodlivosti, ktorý mi dá v onen deň Pán, spravodlivý sudca, no nie iba mne, ale aj všetkým, čo s láskou očakávajú jeho zjavenie.*

¹⁶ BRUCE, F. F. New International Commentary on the New Testament: *The Book of Acts*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1988. 621 s. eISBN 978-1-4674-2328-1. str. 427.

¹⁷ BRUCE, F. F. New International Commentary on the New Testament: *The Book of Acts*. str. 427-428.

Pri tomto texte treba spomenúť prvý verš, kde máme veľmi výrazné sloveso *diamartýromai* "slávnostne dosvedčiť, potvrdiť"¹⁸. Pavol tu Timoteja slávnostne zaprisaháva, tzn. že slová ktoré nasledujú v ďalších veršoch sú veľmi dôležité, aj vzhľadom na Pavlovu blížiacu sa smrť.

v. 5: Pavol tu Timotejovi kladie dôraz na službu hlásateľa evanjelia. V evanjeliu má byť triezvy (tzn. rozvážny, nesmie sa nechať vychýliť rôznymi falošnými učeniami), dokonca má pre evanjelium znášať zlo (podobne ako ho znášal sám Pavol) a nakoniec má konať a dôsledne plniť svoju službu. Evanjelizácia je duchovný dar, ktorý Pavol u Timoteja rozpoznal a Timotej má preto zodpovednosť týmto darom plne slúžiť Kristovi. Pavol tu vlastne Timoteja volá ako svojho nástupcu. "Timotej bude musieť pokračovať vo svojej úlohe bez neho... Tak ako môže Pavol seabedome hodnotiť svoju službu (vv. 6-8), musí aj Timotej vytrvať, aby mohol urobiť to isté keď bude zomierať."¹⁹

vv. 6-8: Verše 6-8 plnia trojnásobnú úlohu: "(1) Predstavujú Pavla ako príklad, ktorý treba nasledovať; (2) Naznačujú, že prišiel čas, aby Timotej a ďalší vyplnili miesto, ktoré sa po Pavlovi vyprázdnilo; (3) Sľubujú odmenu za vernosť v plnení služby."²⁰ Tieto verše bývajú tiež označované ako "Pavlov posledný testament"²¹.

Vo verši 6 máme použité sloveso *spéndomai* "obetovať ako liatu obeť"²², tzn. že "Pavlova smrť za Kristovo evanjelium nebola zbytočná, ale bola prijatá ako obeta príjemná Bohu. Pasívny tvar slovesa vystihuje, že nešlo o justičný omyl alebo o zhodu náhod, ale sám Boh pôsobil v živote Pavla a prijal jeho obeť."²³

Siedmy verš vystihuje skutočnosť, že Pavol svoju službu dokončil. "Všetky tri slovesá *egónismai* - bojoval som, *tetéleka* - dokončil som, *tetéreka* - zachoval som, sú uvedené v tvare perfekta. Perfektum je minulý čas, ktorý v biblických textoch veľmi často slúži na vyjadrenie činnosti, ktorá sa v minulosti už skončila, ale jej dôsledky trvajú do prítomnosti, tzn. perfektum prináša prítomný výsledok minulej činnosti."²⁴ Pavlove minulé zápasy majú ten výsledok, že v dobe písania tohto listu je pripravený na smrť a svoje pôsobenie vníma ako splnené. Výrok "vieru som zachoval" môžeme chápať ako "vernosť Kristovi, vernosť zdravej náuke, evanjeliu, aj vernosť hlásateľskej služby."²⁵

Verš ôsmy má vyložene eschatologický význam a Pavol ním dodáva Timotejovi odvalu, že ak vo svojom diele vydrží, smrťou to nebude končiť. Závod, o ktorom Pavol píše končí vavrínom víťazstva, ktorý nie je len pre prvého, ale pre každého, kto vytrvá až do konca. Pavlova nádej sa tu mení na úplnú istotu vzkriesenia, ktorú má skrze Krista.

¹⁸ TRSTENSKÝ, František. Pavlove pastorálne listy: *Exegeticko-teologická analýza*. Ružomberok: Katolícke biblické dielo, 2015. 272 s. ISBN 978-80-89120-44-4. str. 235.

¹⁹ MOUNCE, W. D. Word Biblical Commentary: *Pastoral Epistles*. vol. 46. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 1197 s. ISBN 978-0-310-58600-5. str. 977.

²⁰ TRSTENSKÝ, František. Pavlove pastorálne listy: *Exegeticko-teologická analýza*. str. 240.

²¹ MOUNCE, W. D. Word Biblical Commentary: *Pastoral Epistles*. str. 977.

²² PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 1119.

²³ TRSTENSKÝ, František. Pavlove pastorálne listy: *Exegeticko-teologická analýza*. str. 240.

²⁴ tamtiež, str. 241.

²⁵ BORSE, Udo. Malý Stuttgartský komentár Nový zákon: *První a Druhý list Timoteovi, List Titovi*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. 122 s. ISBN 80-7192-431-8. str. 87-88.

Streda: Láska a jej požiadavky

(J 21,15-19 SEKP) ¹⁵ *Keď sa najedli, opýtal sa Ježiš Šimona Petra: Šimon, syn Jána, miluješ ma väčšmi ako títo? Odpovedal mu: Áno, Pane, ty vieš, že ťa mám rád. Ježiš mu odpovedal: Pas moje baránky!* ¹⁶ *Opýtal sa ho znova, po druhý raz: Šimon, syn Jána, miluješ ma? A on odpovedal: Áno Pane, ty vieš, že ťa mám rád. Ježiš mu povedal: Pas moje ovce!* ¹⁷ *Spýtal sa ho aj tretí raz: Šimon, syn Jána, máš ma rád? Peter sa zarmútil, že sa ho po tretí raz pýtal: Máš ma rád?, a odpovedal mu: Pane, ty vieš všetko, ty dobre vieš, že ťa mám rád. Ježiš mu povedal: Pas moje ovce!* ¹⁸ *Amen, amen hovorím ti: Kým si bol mladší, opásal si sa sám a chodil si, kde si chcel. Ale keď zostarneš, vystrieš ruky a iný ťa opáše a bude viesť, kam nechceš.* ¹⁹ *To povedal, aby naznačil, akou smrťou oslávi Boha. Keď to povedal, vyzval ho: Nasleduj ma!*

Dvadsať prvá kapitola býva považovaná za akýsi dodatok k Jánovmu evanjeliu. Pretože verše 20,30-31 pôsobia skutočne ako záver knihy.

vv. 15-17: "...miluješ ma väčšmi ako títo?" Takto položená otázka z Ježišových úst môže znieť zvláštne. Ježiš stavia Petra do situácie, aby konfrontoval svoju lásku k Ježišovi s láskou ostatných učeníkov. Musíme tu byť opatrní. "Nejde o to, že by Ježiš rozlišoval hĺbku Petrovej lásky od hĺbky ostatných, ale že Peter rázne tvrdil o svojej vernosti Ježišovi ako o stálejšej, než je ostatných."²⁶ (viď Mt 26,33) Peter si bol v minulosti príliš istý sám sebou, zažitá zlyhanie svojím trojnásobným zapretím svojho Majstra, bola Petrova sebadôvera otrasená. To, čo tu Ježiš s Petrom robí, je obnovenie Petrovej sebadôvery, uistenie o tom, že mu Kristus jeho zlyhanie odpustil a posilnenie do ďalšej služby, do ktorej ho Ježiš povoláva.

Ježiš sa tu Petra *agapas me* "miluješ ma" a Peter odpovedá slovom *filó se* "milujem ťa". Preklady obyčajne tieto dva pojmy odlišujú tak, že sloveso *filó se* prekladajú "mám ťa rád", čím akoby vyjadrujú menšiu intenzitu lásky. "*Agapaó*" znamená "mať rád, mať v obľube, obľúbiť si, milovať" v klasickej gréčtine "je to takmer synonymné s *fileó*. *Agapaó* obsahuje prvok intelektu a vôle, vyjadruje skôr ohľad, pozornosť, úctu, len zriedkavo sa používa o sexuálnej láske. *Fileó* je inštinktívnejšie a citovejšie."²⁷ Aj v našom prípade majú tieto dva pojmy pre lásku synonymický charakter. Ježiš tým, že necháva Petra 3x zopakovať jeho vyznanie lásky, dovoľuje nápravu trojnásobného zapretia Krista, ktorého sa Peter pred tým dopustil. Opakovaná výzva, aby Peter pásol ovečky/baránky je jednoducho Ježišovým poverením a autorizovaním Petra k tomu, aby pokračoval vo svojom učeníctve. Je to očistenie Petra aj pred ostatnými učeníkmi. Nie je to o tom, že by mal mať od tejto chvíle nejakú vodcovskú rolu medzi ostatnými apoštolmi, ale že napriek svojmu zapretiu neprestal byť jedným z nich a je poverení takou istou úlohou, ako všetci ostatní.

vv. 18-19: Teológ BULTMANN tieto verše oddeľuje od tých predchádzajúcich, no ja si myslím, že majú navzájom značnú spojitosť. Jedná sa tu o Ježišovu predpoveď o Petrovej smrti. Ktorá opäť kontrastuje s tým Petrom, ktorý bol pred Ježišovým ukrižovaním. Jeho

²⁶ BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. vol. 36. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 811 s. ISBN 978-0-310-58846-7. str. 694.

²⁷ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 63.

strach spôsobil, že vo vypätej chvíli radšej Ježiša zaprel, ako by sa mal vystaviť riziku zatknutia a možnej smrti. Nakonci však Peter nebude váhať položiť svoj život za Krista a jeho evanjelium. Toto proroctvo končí výzvou: "Nasleduj ma!" Je to ďalšia motivácia Petra k tomu, aby neváhal. Hriechy, ktorých sme sa dopustili v minulosti môžu spôsobiť naše zmalomysel'nenie, že nie sme dostatočne hodní toho, nasledovať Krista a slúžiť mu. Ježiš však na Petrovom príklade ukazuje, že ani niekoľkonásobné zapretie Krista na verejnosti nemusí byť definitívnou prekážkou. Kristus aj takéto zlyhania odpúšťa, rovnako by Kristus rád odpustil aj Judášovu zradu, ak by Judáš nevzal svoj vlastný súd nad sebou do vlastných rúk.

Štvrtok: Závazok lásky

(Ján 21,18.19)²⁸

(1J 3,16-18 SEKp) ¹⁶*Lásku sme poznali podľa toho, že on položil svoj život za nás; aj my máme klásť život za bratov.* ¹⁷*Ak však má niekto pozemský majetok a vidí svojho brata v núdzi, a zatvorí si pred ním srdce, ako v ňom môže byť Božia láska?* ¹⁸*Deti nemilujme slovom ani rečou, ale skutkom, opravdivo.*

V Biblii sú kladené do protikladu láska a nenávisť. Obe sa nejakým spôsobom preukazujú v praxi. Ján hovorí o láske ako o rozpoznávacom znamení skutočného obrátenia a znovuzrodenia v Kristovi. Ako výstražný príklad použije Kaina (v. 12), ktorého nenávisť sa prejavila vraždou jeho brata Ábela. Aj láska sa prejavuje konkrétnym spôsobom.

v. 16: Slová "Boh je láska" vyjadrujú večnú pravdu, ale pre bežného človeka v 21. storočí sú nič nehovoriace. "Slovo láska môže mať rôzne významy a je potrebné vedieť, čo ním ktorýkoľvek pisateľ myslí. Väčšina ľudí spája kresťanstvo s príkazom milovať, a preto si myslia, že vedie všetko o kresťanstve, keď pochopili jeho učenie v zmysle ich vlastnej koncepcie lásky."²⁹ Avšak slová ako "láska" alebo "milovať" v biblickom koncepte, nie sú žiadne lacné výrazy, ktoré povieme, keď svojou rečou nechceme nič pokaziť. Naopak výzva k láske je tým najradikálnejším posolstvom. Slovo "láska" je totiž u Jána definovaná tým, že "on položil svoj život za nás". Ježiš miloval tým najvyšším druhom lásky - láskou sebaobetovania. Táto láska je opakom sebeckej lásky, je to láska v mene ktorej sme vyzvaní zaprieť sami seba.

vv. 17-18: A tak Ján dáva Ježišovu lásku za príklad kresťanom, ktorým píše. "Láska" v zmysle obetovať svoj život za Krista a za evanjelium je niečo s čím každý veriaci súhlasí. Obzvlášť na Slovensku v 21. stor. je šanca, že by sme k niečomu podobnému mali pristúpiť, dosť vzdialená. Ján tu však vyzýva k takejto láske hneď teraz. Nemusí sa totiž vždy jednáť o obeť tú najvyššiu. Sebaobetujúca láska je aj v tom podeliť sa o to čo mám s tým, ktorý je v núdzi. Je to výzva k sebadávaniu potrebným. Láska nie je láskou pokiaľ o nej len hovoríme,

²⁸ Tieto verše sme prebrali v časti na stredu.

²⁹ MARSHALL, I. H. New International Commentary on the New Testament: *The Epistles of John*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co. 1984. 428 s. eISBN 978-1-4674-2232-1. str. 224.

ale nikdy sa láskavo nezachováme. Ak myslíme len na seba, ak sme necitliví k chudobným, chorým a biednym. Potom silné sú Jánove slová "ako v ňom môže byť Božia láska?". Láska nemôže skončiť len ako teológia lásky, ale ako praktické etické jednanie v našom každodennom živote.

Použité zdroje a literatúra

Biblia: Slovenský ekumenický preklad. 5. Vyd. (3. opravené vyd.) Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť, 2015. ISBN 978-80-85486-97-1.

BEASLEY-MURRAY, G. R. *Word Biblical Commentary: John*. vol. 36. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 811 s. ISBN 978-0-310-58846-7.

BORSE, Udo. *Malý Stuttgartský komentár Nový zákon: První a Druhý list Timoteovi, List Titovi*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. 122 s. ISBN 80-7192-431-8.

BRUCE, F. F. *New International Commentary on the New Testament: The Book of Acts*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1988. 621 s. eISBN 978-1-4674-2328-1.

DOUGLAS, J. D. (ed.) *Nový biblický slovník*. 2. vyd. Praha: Návrat domů, 2009. 1243 s. ISBN 978-80-7255-193-4.

HAGNER, D. A. *Word Biblical Commentary: Matthew 1-13*. vol. 33A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 914 s. ISBN 978-0-310-58840-5.

HAWTHORNE, G. F. MARTIN, R. P. *Word Biblical Commentary: Philippians*. vol. 43. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 547 s. ISBN 978-0-310-58832-0.

MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentár verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2013. 1010 s. ISBN 978-80-875-87-08-9.

MARSHALL, I. H. *New International Commentary on the New Testament: The Epistles of John*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1978. 428 s. eISBN 978-1-4674-2232-1.

MOUNCE, W. D. *Word Biblical Commentary: Pastoral Epistles*. vol. 46. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 1197 s. ISBN 978-0-310-58600-5.

NESTLE-ALAND. *Řecko Český Nový zákon: Slovník novozákonní řečtiny*. Praha: Česká biblická společnost, 2011. 1758 s. ISBN 978-80-87287-38-5.

PANCZOVÁ, Helena. *Grécko-slovenský slovník: Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1.

RIENECKER, Fritz. *Wuppertálska študijná Biblia: Evanjelium podľa Matúša*. Bratislava: Creativepress, 1992. 451 s. ISBN 80-7131-009-3.

TRSTENSKÝ, František. *Pavlove pastorálne listy: Exegeticko-teologická analýza*. Ružomberok: Katolícke biblické dielo, 2015. 272 s. ISBN 978-80-89120-44-4.